ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΥΡΑΚΗΣ
Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ 550.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ
Μια αληθινή ιστορία για το δράμα του Αρμένικου λαού.
ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Υπόσχομαι να μην ξεχάσω**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιώργος Πολυράκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ελένη Γεωργοστάθη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Νέλλυ Βασιλείου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Γιώργος Πολυράκης, 2018
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Tanneke Peetoom/Arcangel, Library of Congress/Corbis via Getty Images/Ideal Image
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2018, 10.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2616-7
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2617-4

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psichogios.gr
www.psichogios.gr • **http://blog.psichogios.gr**

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psichogios.gr
www.psichogios.gr • **http://blog.psichogios.gr**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΥΡΑΚΗΣ

ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ
ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΟΛΥΡΑΚΗ

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ
(θεατρικό, 1995)
ΕΚΕΙΝΗ Η ΣΤΙΓΜΗ
(μυθιστόρημα, 1996, 26η έκδοση, Αύγουστος 2017)
ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΣΙΩΠΗ
(μυθιστόρημα, 1998, Βραβείο Πεζογραφίας Ελληνικής Εταιρείας Χριστιανικών Γραμμάτων, Σειρά στην τηλεόραση, στον ALPHA, 2002-2003, 43η έκδοση, Ιούλιος 2016)
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΧΘΕΣ
(μυθιστόρημα, 2000, Α΄ Βραβείο Μυθιστορήματος Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», 22η έκδοση, Σεπτέμβριος 2014)
Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΑΝΕΜΩΝΗΣ
(μυθιστόρημα, 2001, 20ή έκδοση, Σεπτέμβριος 2014)
ΜΕ ΤΗΝ ΠΝΟΗ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΥ
(μυθιστόρημα, 2003, 14η έκδοση, Απρίλιος 2014)
ΜΑΚΡΙΝΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ
(ιστορικό μυθιστόρημα, 2005, 18η έκδοση, Ιούλιος 2016)
ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕ ΜΙΑ ΜΕΡΑ
(διηγήματα, 2006, 7η έκδοση, Απρίλιος 2014)
ΣΙΩΠΗΛΕΣ ΚΡΑΥΓΕΣ
(ιστορικό μυθιστόρημα, 2007, 14η έκδοση, Ιούλιος 2016)
ΟΙ ΑΕΤΟΙ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ
(μυθιστόρημα, 2008, 8η έκδοση, Ιούλιος 2017)
ΛΥΤΡΩΣΗ
(μυθιστόρημα, 1η έκδοση 1994,
2η έκδοση, Ψυχογιός 2009, 9η ανατύπωση, Ιούλιος 2017)
ΔΩΡΟΘΕΑ ΝΤΕ ΡΟΠ
(μυθιστόρημα, 2010, 10η έκδοση, Μάιος 2015)
ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ
(μυθιστόρημα, 2011, 6η έκδοση, Μάρτιος 2014)
ΑΣΥΝΗΘΙΣΤΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
(μυθιστόρημα, 2012, 5η έκδοση, Νοέμβριος 2017)
ΤΑ ΗΡΑΝΘΕΜΑ ΘΑ ΑΝΘΙΣΟΥΝ ΞΑΝΑ
(μυθιστόρημα, 2013, 3η έκδοση, Σεπτέμβριος 2013)
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ
(μυθιστόρημα, 2014, 2η έκδοση, Ιούλιος 2014)
ΟΤΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
(μυθιστόρημα, 2015, 5η έκδοση, Μάρτιος 2017)
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ
(μυθιστόρημα, 2016, 1η έκδοση, Απρίλιος 2016)
ΚΡΥΜΜΕΝΗ ΑΛΗΘΕΙΑ
(μυθιστόρημα, 2017, 1η έκδοση, Απρίλιος 2017)

Αφιερώνεται με σεβασμό
στη μνήμη των 1.500.000 Αρμενίων,
αντρών, γυναικών και παιδιών,
που τους αφαίρεσαν τη ζωή αναίτια
και κατά τον πλέον απάνθρωπο τρόπο,
αλλά και στις εκατοντάδες χιλιάδες
που ξεριζώθηκαν βίαια από τη γη των προγόνων τους.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Μία σημαντική διευκρίνιση

Στη συγγραφή τούτου του βιβλίου με προέτρεψαν φίλοι Αρμένιοι των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι ήταν παιδιά ή εγγόνια Αρμενίων που βίωσαν τη φρίκη και την τραγωδία της γενοκτονίας σε ηλικία δέκα ως δεκαπέντε χρόνων. Μου διηγήθηκαν τις ιστορίες των γονιών και των παππούδων τους, με την παράκληση να γράψω τα μικρά ονόματα αλλά όχι και τα πραγματικά επώνυμά τους.

Σεβάστηκα την επιθυμία τους.

Πρόκειται λοιπόν για αληθινή ιστορία. Ωστόσο χρειάστηκε να «δουλέψει» πολύ η φαντασία μου από τη στιγμή που οι ήρωές μου βρέθηκαν στην κόλαση της ερήμου της Συρίας και στη χώρα που έγινε η δεύτερη πατρίδα τους. Χρειάστηκε να επινοήσω πολλά για τη ζωή τους και τη ζωή των απογόνων τους, αλλά δε νομίζω ότι αυτά που φαντάστηκα απέχουν πολύ από την πραγματικότητα.

Το γράψιμο μου πήρε εξήμισι μήνες. Αλλά επί δυόμισι χρόνια πριν αρχίσω να γράφω μελέτησα την ιστορία της γενοκτονίας σε πολλά βιβλία, όμως, για να καταφέρω να μπω, στο μέτρο του δυνατού, στην ατμόσφαιρα εκείνων των ημερών που η ανθρώπινη ζωή δεν είχε καμία αξία, παρακολούθησα γύρω στις δεκαπέντε κινηματογραφικές ταινίες που αναφέρονταν στη γενοκτονία, ακόμα και ταινίες του βωβού κινηματογράφου.

Οι αναγνώστες και οι αναγνώστριές μου θα κρίνουν το αποτέλεσμα της προσπάθειάς μου.

Γιώργος Πολυράκης

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Καλοκαίρι 1918

Εσύ, αρρώστια μου, καταδική μου, υπομονή μου,
ψηλόκρημνο φαράγγι της νωχελικής νύχτας
Σέβας, που κρύβει τους πλατιούς ουρανούς στο μεγαλείο του
ετοίμασε στην εκδίκηση ένα κρεβάτι όπου θα γεννηθώ.

Πολ Ελιάρ

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Ορθιος πίσω από το παράθυρο της καμπίνας του, ο Σάλομον Μελικιάν έριχνε συχνές ματιές στο ρολόι του κι είχε την αίσθηση ότι οι δείκτες κινούνταν με απελπιστική βραδύτητα. Πριν από δέκα λεπτά, ο ελεγκτής τον είχε ενημερώσει ότι θα έμπαιναν στον σταθμό του Βελιγραδίου σε μισή ώρα κι από εκείνη τη στιγμή η ανυπομονησία του είχε χτυπήσει κόκκινο.

Αρχές καλοκαιριού του 1923 και οι ίλιγγοι που τον ταλαιπωρούσαν εδώ και οκτώ χρόνια τον βασάνιζαν από την ώρα που είχε επιβιβαστεί στο τρένο, αλλά ήταν η πρώτη φορά που δεν τους έδινε την παραμικρή σημασία. Τούτη την ώρα είχε ξεχάσει και τη θλίψη που όλα αυτά τα χρόνια φώλιαζε στην ψυχή του. Ακόμα και ένα χρόνο πριν, που βρισκόταν στις Ηνωμένες Πολιτείες και είχε τιμηθεί σαν ήρωας από τους ηγέτες της Χαϊρενίκ* που απάρτιζαν το επιτελείο του Χαντούκ Κορτζ**, δεν υπήρξε ούτε μία μέρα που να μη βασανιστεί από ιλίγγους και να μην τον βαρύνει η θλίψη, και όσο περνούσε ο καιρός, συνειδητοποιούσε ότι ο θάνατος του τέρατος δεν είχε θέσει τέρμα στα προβλήματά του. Αλλά τώρα τα είχε αφήσει όλα στην άκρη και μέσα του κυριαρχούσε η προσμονή, επειδή στον σταθμό του Βελιγραδίου θα τον περίμεναν ο πατέρας του, ο αδελφός του και η Αναΐτ Τατιγκιάν, η μνηστή του. Ο μεγάλος έρωτας των είκοσι δύο του χρόνων. Τώρα ο Σάλομον Μελικιάν ήταν στα είκοσι επτά.

Μ' έναν βαθύ αναστεναγμό, ο Σάλομον σκέφτηκε ότι είχε να δει την Αναΐτ από τον Νοέμβριο του 1918. Αλλά τότε η ταυτότη-

---

* Πατρίδα.

** Ειδική Αποστολή.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

τά του έγραφε όχι το όνομα που είχε τώρα μα αυτό με το οποίο είχε γεννηθεί: Σογομών Τεχλιριάν.

* * *

Γεννημένος στις 2 Απριλίου 1896, τελευταίος από τους τέσσερις γιους μιας οικογένειας στο χωριό Πακαρίτζ, στα σύνορα των βιλαετίων του Ερζερούμ και της Τραπεζούντας, ο Σογομών μόλις που πρόλαβε να γνωρίσει τον πατέρα του, ο οποίος είχε πάει στη Σερβία τη χρονιά που γεννήθηκε για να προετοιμάσει τη μετανάστευσή τους. Κατά την επιστροφή του συνελήφθη και καταδικάστηκε σε φυλάκιση έξι μηνών και απαγόρευση μόνιμης διαμονής. Πρόλαβε να μεταφέρει την οικογένειά του από το Πακαρίτζ στο Ερζιντζάν πριν τον ξαναστείλουν στη Σερβία επειδή κρίθηκε ανεπιθύμητος σ' όλη την επικράτεια της Ανατολίας.

Τον Μάιο του 1918, ο Σογομών είχε φτάσει στην Τιφλίδα με την ελπίδα να φανεί χρήσιμος στο επαναστατικό κόμμα Ντασνάκ, που δραστηριοποιείτο ενάντια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, αλλά και να αξιοποιήσει το επαναστατικό του δυναμικό για να ικανοποιήσει το μίσος του για τον υπεύθυνο της σφαγής της οικογένειάς του. Όμως απογοητεύτηκε, επειδή δε βρήκε παρά διανοούμενους που συζητούσαν περί πολιτικής μέσα στα καφενεία. Ωστόσο, στο καφενείο Αραμιάντς συνάντησε έναν Αρμένιο, τον Τατιγκιάν, ο οποίος γνώριζε καλά την οικογένειά του. Ήταν οι μέρες που, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, βασανιζόταν από το όραμα του πτώματος της αποκεφαλισμένης μητέρας του και των διαμελισμένων αδελφών και νυφών του. Τις νύχτες έβλεπε συχνά αυτό τον εφιάλτη, τόσο ζωντανά, ώσπου τελικά είχε φτάσει να πιστέψει ότι τον έζησε ο ίδιος, ενώ στην πραγματικότητα είχε αφήσει την Αρμενία πριν από τον πόλεμο, για να σπουδάσει μηχανικός στο Βελιγράδι. Η εμφάνισή του έκανε τον Τατιγκιάν, παλιό φίλο του πατέρα του, να ανησυχήσει.

«Τι έπαθε η ψυχή σου, Σογομών;» ρώτησε, κοιτάζοντάς τον χωρίς να κρύβει την ανησυχία του.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Ο Σογομών χαμήλωσε το βλέμμα, χωρίς να απαντήσει. Τι θα μπορούσε να πει; Είχε ήδη ανακαλύψει τη ρωγμή που είχε διακόψει απότομα τα εφηβικά του όνειρα, στερώντας του κάθε ενδιαφέρον για τη ζωή. Χωρίς χρονοτριβή, ο Τατιγκιάν σηκώθηκε αποφασιστικά.

«Έλα, Σογομών. Έλα να πάμε στο σπίτι μου». Και, βλέποντάς τον να διστάζει, πρόσθεσε με τρόπο που δε σήκωνε αντίρρηση: «Θα σε φιλοξενήσω. Εσύ δεν μπορείς να γνωρίζεις πόσο φίλος ήμουν με τον πατέρα σου!»

Είχε ήδη σκεφτεί ότι η κόρη του Αναΐτ θα φρόντιζε για την υγεία του νεαρού με τη βοήθεια ενός Ρώσου γιατρού.

* * *

Εκείνο το πρώτο βράδυ που κοιμήθηκε στο σπίτι του Τατιγκιάν, ο Σογομών δεν είδε στον ύπνο του τα πτώματα της μητέρας του, των αδελφών και νυφών του. Για πρώτη φορά εδώ και πολύ καιρό. Από τη μέρα εκείνη που πήγε στο σπίτι του στο Ερζιντζάν, μετά τη γενοκτονία της φυλής του.

Η αρμενική συνοικία ήταν μια έρημος από ερείπια. Κανένα ίχνος από τους δικούς του στο άδειο σπίτι. Εκεί, στον κατεστραμμένο κήπο τους, εμφανίστηκε για πρώτη φορά το όραμα της αποκεφαλισμένης μητέρας του και των κατακρεουργημένων αδελφών του και των γυναικών τους. Λιποθύμησε και πέρασε ώρα πολλή ώσπου να ανακτήσει τις αισθήσεις του. Από εκείνη τη μέρα, κάθε νύχτα ο ύπνος του ταραζόταν από τον ίδιο πάντα εφιάλτη. Έναν εφιάλτη τρομακτικό και απερίγραπτο...

Ωστόσο, εκείνο το πρώτο βράδυ στο σπίτι του Τατιγκιάν, ο Σογομών πήγε στο κρεβάτι αισθανόμενος ένα ξαλάφρωμα στο στήθος τόσο ευεργετικό, που κάποια στιγμή σχεδόν αισθάνθηκε ενοχές επειδή, εντελώς αναπάντεχα, τις σκέψεις του δεν απασχολούσαν φρικτά οράματα αλλά τις είχε κυριέψει ολοκληρωτικά η Αναΐτ, η κόρη του ανθρώπου που τον φιλοξενούσε.

Τα δεκαεπτά της χρόνια άνθιζαν απλά και ανοιχτά σαν παπαρούνες του αγρού και στα δροσερά της μάγουλα παίρναν

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

ένα μενεξεδένιο χρώμα. Είχε μια ξεχωριστή γλυκύτητα κι ένα βλέμμα γεμάτο όνειρο, που στιγμές ήταν μελαγχολικό κι απόμακρο κι άλλοτε φανέρωνε την ανεξήγητη ταραχή της ψυχής της. Το ντεκολτέ της ήταν θαυμάσιο, οι ώμοι της τορνευτοί, τα μπράτσα της αλαβάστρινα, χέρια που τεντωμένα ή κλειστά θα ήξεραν να χαϊδεύουν, να ικετεύουν, να ευχαριστιούνται και να δίνουν μια εξαίσια χαρά σ' αυτόν που θα αγκάλιαζαν. Όλη της η ύπαρξη έμοιαζε να κινείται και να ζει μέσα σε μια μουσική γεμάτη μυστικοπάθεια. Και η φωνή της ήταν τόσο ταιριαστή μ' αυτή την εμφάνιση όσο ένα άρωμα μπορεί να ταιριάζει σ' ένα λουλούδι. Ήταν ζεστή, γλυκιά, γεμάτη από αγνότητα και, στιγμές, σαν την άκουγε να μιλάει, πονεμένη. Ήταν ολόκληρη σαν μια οπτασία ονειρική και άφηνε να πάλλεται γύρω της κάτι από τον εαυτό της που πέρναγε μέσα από τις δικές του αισθήσεις, βασανίζοντάς τες σαν μεθυστικός πόνος. Ο Σογομών, γνωρίζοντάς τη, σκέφτηκε ότι γύρω της ακτινοβολούσαν εικόνες ζωής, εικόνες καινούργιες και λαμπερές, που πάνω τους βασίλευε εκείνη, σαν πάνω σ' ένα φωτεινό σύννεφο, έξω από κάθε πραγματικότητα. Γύρω της βασίλευε, μέσα σε μια σπατάλη πλούτου, το χρώμα εκείνο της ζωής που φαίνεται σαν παραμύθι...

Είχε περάσει ώρα πολλή από τη στιγμή που ο Σογομών είχε πέσει στο κρεβάτι, όταν άξαφνα ένιωσε ότι η φωνή της Αναΐτ ηχούσε ακόμα στα αυτιά του, έφτανε ως την ψυχή του και τον ακουμπούσε σαν μια θωπεία που προξενούσε πόνο, αλλά δεν του πέρασε καν από το μυαλό ότι ο σκανταλιάρης μικρός θεός, ο Έρωτας, τον είχε στοχεύσει ήδη με ασημένια σαΐτα...

* * *

Ξύπνησε απότομα έπειτα από έναν βαθύ, πολύωρο ύπνο και για αρκετές στιγμές παρέμεινε σε μια περίεργη κατάσταση, ανάμεσα στον ύπνο και στην εγρήγορση. Είχε την αίσθηση ότι βρισκόταν στο πατρικό του, στο Ερζιντζάν, όπως τότε που ήταν μικρός και πολλές φορές τού άρεσε να κάθεται μόνος, σιωπηλός και αι-

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

νιγματικός. Όπως τότε που υποχωρούσε εύκολα από μιαν απόφασή του που έβρισκε αντίθετους τους γονείς του, αν και υπήρχαν φορές που ήξερε να δείχνει μεγάλη δύναμη θέλησης. Όπως όταν κάποια Χριστούγεννα του χάρισαν ένα βιολί και θέλησε να μάθει να παίζει. Ο πατέρας του δεν του χάλασε το χατίρι, μόνο που απαίτησε να μην αμελήσει το σχολείο. Οι δουλειές πήγαιναν αρκετά καλά και μπορούσε να πληρώνει τρεις φορές την εβδομάδα έναν δάσκαλο του βιολιού.

Τα χρόνια περνούσαν κι ο Σογομών μεγάλωνε καλοφτιαγμένος κι όμορφος. Κάτω από τη μύτη, το χαραγμένο απότομα, λίγο γυριστό στόμα του έκανε μια παράξενη αντίθεση με την πραότητα του προσώπου του. Τα μεγάλα, γλυκά μάτια του ήταν όλο έκπληξη και φως και τα κατάμαυρα μαλλιά του έκαναν πάνω στο μέτωπο δυο ωραίους κυματισμούς. Η φύση τού είχε χαρίσει τα δώρα της χωρίς καθόλου να τα μετρήσει. Το πολυτάραχο και βαθύ του πνεύμα το οδηγούσε ένα ανώτερο ένστικτο. Αυτό που δεν υποψιαζόταν κανείς και που δεν είχε συνειδητοποιήσει ούτε ο ίδιος ήταν ότι η αίσθηση του καθήκοντος γι' αυτόν γεννιόταν με την ορμητικότητα μιας λέξης...

Ένας θόρυβος που ακούστηκε ξαφνικά από κάπου μέσα στο σπίτι τον επανέφερε στην πραγματικότητα. Ξύπνησε εντελώς και περιέφερε γύρω το βλέμμα με απορία, σαν να προσπαθούσε να καταλάβει πού βρισκόταν. Το φως που εισχωρούσε από το κλειστό παράθυρο τον έκανε να αντιληφθεί ότι είχε ξημερώσει. Άξαφνα, θυμήθηκε τη συνάντηση με τον Τατιγκιάν στο καφενείο Αραμιάντς... θυμήθηκε πόσο όμορφα είχε κυλήσει το βράδυ κάτω από τον καλοφωτισμένο εξώστη, μέσα στο αεράκι το γεμάτο αρώματα, και εντελώς παράταιρα σκέφτηκε ότι θα 'θελε να έπαιζε το βιολί του με πάθος και εγκατάλειψη, κοιτάζοντας το πρόσωπο της κόρης του ανθρώπου που τον φιλοξενούσε. Το πρόσωπο της μελαχρινής Αναΐτ με το γλυκό κόκκινο στόμα...

Σηκώθηκε και πέρασε στο μπάνιο, αλλά, καθώς χτενιζόταν μπροστά στον καθρέφτη, απόμεινε ακίνητος για μερικές στιγμές, κοιτάζοντας το είδωλό του μέσα στο κρύσταλλο. Αναρωτήθηκε σαστισμένος πού πήγε η θλίψη που αναδυόταν από το βά-

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

θος των ματιών του και σε τι να οφειλόταν εκείνο το φως τους που δεν το είχε ξαναδεί και τα έκανε να λάμπουν σαν δίδυμοι ήλιοι. Αισθανόμενος ενοχικά γι' αυτό που έβλεπε στην έκφρασή του, γύρισε την πλάτη στον καθρέφτη, βγήκε από το μπάνιο και πέρασε στο σαλόνι.

Ο κύριος Τατιγκιάν κάπνιζε την πίπα του, ένα περίεργο και σπάνιο κειμήλιο από τον παππού του, που του άρεσε να το απολαμβάνει με τον πρωινό καφέ και πάντοτε ύστερα από το δείπνο. Η γυναίκα του ήταν στην κουζίνα και η Αναΐτ καθόταν δίπλα στο παράθυρο κι αποτελείωνε ένα όμορφο κέντημα. Κεντούσε γρήγορα, με σβέλτα δάχτυλα και σκυφτό το πρόσωπο. Τα μαλλιά της, γυαλιστερά και πλούσια, ήταν απλά χτενισμένα και πλαισίωναν τον τράχηλο και το μέτωπό της με κάποια αφροντισιά, σαν να είχε χτενιστεί από συνήθεια, χωρίς καθόλου να κοιταχτεί στον καθρέφτη.

«Καλημέρα», είπε ο Σογομών μπαίνοντας, και ξαφνιάστηκε, καθώς του φάνηκε αλλαγμένο το ηχόχρωμα της ίδιας της φωνής του. Ή, τουλάχιστον, διαφορετικό απ' ό,τι ήταν κάθε πρωί εδώ και πολύ καιρό.

«Καλώς τον», είπε ο κύριος Τατιγκιάν και τον ρώτησε αν είχε κοιμηθεί καλά κι αν είχε ξεκουραστεί, ενώ η Αναΐτ είχε κιόλας κινήσει για την κουζίνα, θέλοντας να ετοιμάσει το πρωινό του.

* * *

Μια νύχτα, δυο μέρες αργότερα, η Αναΐτ δεν είχε ύπνο. Η ίδια πίστευε ότι έφταιγε η ζέστη. Δεν της περνούσε καν από το μυαλό ότι στο αίμα της είχε αρχίσει να καίει μια φλόγα που δεν την άφηνε σε ησυχία τις τελευταίες δυο βραδιές, αναγκάζοντάς τη να σηκώνεται από το κρεβάτι της, ν' ανοίγει την μπαλκονόπορτα και να ανασαίνει το δυνατό άρωμα από τις φλογισμένες τριανταφυλλιές και το ανθισμένο αγιόκλημα. Τούτη τη νύχτα, τη δεύτερη κατά σειράν, το δυνατό άρωμα ξεχυνόταν σαν από μεγάλες μυροδόχες που καίγανε μες στην αυλή της. Ούτε που είχε φανταστεί ότι αιτία της αϋπνίας της ήταν ένας από τους γλυκούς

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

εκείνους πόθους που γεννιούνται αναπάντεχα στις κοριτσίστικες καρδιές και κυλούν στην αρχή ήσυχα, σαν μικρά ρυάκια. Εκείνη πίστευε ότι για όλα έφταιγε η ζέστη. Ίσως να ήταν και η χαρά της, ως έναν βαθμό, επειδή ο πατέρας της είχε πείσει τον Σογομών να καθυστερήσει το ταξίδι του στην Κωνσταντινούπολη. Η ίδια τον θαύμαζε για την απόφασή του να ταξιδέψει ως εκεί για να αναζητήσει πληροφορίες για την τύχη της άλλοτε μεγαλύτερης αρμενικής παροικίας με τους 250.000 κατοίκους της, συγκεντρωμένους στις συνοικίες Κουμ Καπί, Ουσκουντάρ, Γαλατά και στα αγροτικά προάστια του Χας, Γκατέ και Μάκρης. Αλλά και για να μάθει για την τύχη των δημίων της οικογένειάς του και ολόκληρου του αρμενικού λαού, που κάποια συνθήκη –η Συνθήκη του Μούδρου, είχε ακούσει η Αναΐτ, αλλά αυτό το όνομα δεν της έλεγε τίποτα– είχε υποσχεθεί να τιμωρήσει. Αυτή η απόφαση του Σογομών τον έκανε να φαντάζει στα μάτια της σαν τους ήρωες των μυθιστορημάτων, σαν κάτι το μαγικό και απίστευτα όμορφο, που με ονειροπολήματα τάραζε την παρθενική της περιέργεια. Έλεγε μέσα της ότι τον αγαπούσε για τις δυστυχίες του, όπως θα αγαπούσε οποιονδήποτε είχε υποφέρει τα ίδια, αλλά της φαινόταν και πολύ όμορφος, πολύ κομψός και προπάντων πολύ γενναίος και, σαν το συλλογιζόταν, κοίταζε γύρω ανήσυχη και ντροπαλή, σαν να υπήρχε η πιθανότητα να ακούσει κάποιος τη σκέψη της...

Κάποια στιγμή το πήρε απόφαση ότι δε θα την έπαιρνε ο ύπνος τούτη τη νύχτα.

Άφησε την μπαλκονόπορτα και κατευθύνθηκε στο μπάνιο. Άνοιξε τη βρύση κι αισθάνθηκε την ευχαρίστηση που έφερνε στο δέρμα της το δροσερό νερό. Φορούσε μόνο μία νυχτικιά που ανάμεσα από το φως άφηνε να αχνοδιαγράφεται η σιλουέτα του κοριτσίστικου κορμιού της. Έβλεπε το νερό να τρέχει από τα δάχτυλά της και το στήθος της να φουσκώνει απαλά κάθε φορά που έκανε μια κίνηση με τα χέρια της. Βούτηξε το πρόσωπό της στο νερό, κι όταν το σήκωσε, άφησε τα νερά να τρέχουν χωρίς να τα σκουπίζει.

Έπειτα, όταν πια το νερό είχε σχεδόν στραγγίξει από πάνω της, πήρε μια πετσέτα και, καθώς σκουπιζόταν, γυρόφερνε μέ-

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

σα στο μπάνιο. Με το τρίψιμο της πετσέτας, το χρώμα στο δέρμα του προσώπου και του λαιμού ζωήρεψε. Έγινε σχεδόν κόκκινο. Πήγε στη χτενοθήκη, πήρε ένα χτενάκι, μάζεψε τα μαλλιά της και το κάρφωσε πάνω τους. Πήρε την πούδρα της μάνας της και, για πρώτη φορά, πουδράρισε τον λαιμό και τα μάγουλά της. Σαν βγήκε από το μπάνιο, έκανε έναν γύρο μέσα στο δωμάτιό της κι ύστερα τράβηξε το χτενάκι και τα πυκνά μαλλιά της πλημμύρισαν στους ώμους της. Μέσα στο φως, φαίνονταν πιο μαύρα απ' όσο ήταν. Τα κράτησε όλα με το ένα χέρι, τα έστριψε και, δένοντάς τα με μια κορδέλα, τα έριξε στη ράχη της.

Ένιωσε φρεσκαρισμένη, ελεύθερη κι ευχαριστημένη και γέλασε, σχεδόν χωρίς λόγο.

Βγήκε πάλι στην μπαλκονόπορτα και στύλωσε τα μάτια στον κήπο. Για κάμποση ώρα παρέμεινε ακίνητη.

Έπειτα, εντελώς ξαφνικά, αναρωτήθηκε για πρώτη φορά πώς θα αισθανόταν αν έβγαινε ο Σογομών στον κήπο, αν την καλούσε να πάει κοντά του κι αν, μόλις τον πλησίαζε, την έπαιρνε στην αγκαλιά του και τη φιλούσε.

Αισθάνθηκε τη μυρωδιά από τα σώματά τους να ανεβαίνει σαν φλόγα, μαζί με το άρωμα των λουλουδιών του κήπου, κι έγινε ο κήπος κρεβάτι μαλακό, που πάνω του, σαν ανατριχίλα, πέρναγε η ευωδιά από τριανταφυλλιές, έπεφτε η ίρις από τα μεγάλα τριαντάφυλλα, τα κόκκινα και τα κίτρινα και τα τόσο βελουδένια και στρογγυλά, που έμοιαζαν σαν τα παρθενικά της στήθη...

* * *

Η Αναΐτ καθόταν στο σκαμνάκι του πιάνου, το χέρι της πηγαινοερχόταν πάνω στα πλήκτρα και του έριχνε συχνές ματιές με γερμένο το πρόσωπο, χαμογελώντας με εξαίσια χάρη. Κι ο Σογομών την κοίταζε κι αισθανόταν την ομορφιά να την τυλίγει σαν ένα φόρεμα φτιαγμένο από αστέρια. Κάθε φορά που τον κοίταζε μ' εκείνο το φωτεινό της βλέμμα, νόμιζε πως πόναγε όπως πονάει κάποιος σαν καταλαβαίνει καμιά φορά πως πέρασε αρκετά κοντά από τον έρωτα, χωρίς όμως να σταματήσει...

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Μέσα στο σαλόνι, ανάμεσα στις νότες που φτερούγιζαν, ο Σογομών αισθανόταν να απλώνεται το πέπλο μιας μυστηριακής γοητείας. Όταν καμιά φορά η Αναΐτ τίναζε προς τα πίσω το κεφάλι, εκείνος έβλεπε το πρόσωπό της ανάμεσα στα δυο κηροπήγια να λάμπει σαν να φωτιζόταν από ένα φως αλλιώτικο, σαν αντανάκλαση εβένου. Κι ο Σογομών θα ήθελε, το ποθούσε μ' όλη τη δύναμη της ψυχής του, να τη συνοδεύει παίζοντας βιολί, σκυμμένος από πάνω της, για να ανασαίνει το άρωμα των μαλλιών της, όπως ανάσαινε την ευωδιά που με τον αέρα ερχόταν από τον κήπο. Εκείνη η ευωδιά εισχωρούσε σε αφθονία στο εσωτερικό του σπιτιού, καθώς πήδαγε από το ένα δέντρο στο άλλο και γέμιζε τον χώρο μέσα από τα παράθυρα και τα κιγκλιδώματα. Τα πανέμορφα άνθη που ήταν η πηγή της ευωδιάς έδιναν στον κήπο την όψη μιας γαλάζιας αυλής στη μέση κάποιου μαγεμένου δάσους.

Άξαφνα, την ώρα που οι φουσκωμένες τέντες άφηναν πέρασμα στη νύχτα, τα φώτα στα κηροπήγια έσβησαν από ένα φύσημα του ανέμου και τα ανοιχτά τριαντάφυλλα μέσα στα βάζα ανατρίχιασαν, σαν να ήταν στον κήπο. Από τον δρόμο ερχόταν μια κόκκινη αντανάκλαση από τα φανάρια, διάχυτη στο γαλάζιο φως της καλοκαιρινής νύχτας. Πού και πού ακούγονταν από τον κήπο οι κουβέντες του Τατιγκιάν και της γυναίκας του.

Εκείνη την ώρα ο Σογομών συνειδητοποίησε ότι ήταν ερωτευμένος με την Αναΐτ. Όπως ερωτεύεται κανείς μόνο μία φορά στη ζωή του. Έσκυψε πάνω της, ζήτησε τα χείλη της κι ήπιε την πιο γεμάτη αναπνοή της.

Οι πλημμυρισμένες από άρωμα τέντες έπνιξαν τον αναστεναγμό τους, τον ανακάτεψαν μέσα στον γλυκό άνεμο από τη βαλσαμώδη ευωδιά των ρόδων και τον σκόρπισαν μακριά, μέσα στις μουσικές της νύχτας...

* * *

Ο Σογομών ξύπνησε απότομα και ανακάθισε στο κρεβάτι, τρέμοντας σύγκορμος. Ο εφιάλτης ήταν τρομακτικός και απερίγραπτος. Η καρδιά κλοτσούσε άτακτα στο στήθος του κι ο λαιμός

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

του είχε στεγνώσει. Σηκώθηκε, πήγε στο παράθυρο και το άνοιξε. Ο ουρανός ήταν γεμάτος άστρα.

Πήρε μερικές απανωτές βαθιές ανάσες και σιγά σιγά η καρδιά του άρχισε να ανακτά τον κανονικό της ρυθμό. Είχε πέσει για ύπνο ευτυχισμένος, αλλά, πριν περάσουν λίγες ώρες, ο εφιάλτης τον επανέφερε στην πραγματικότητα, θυμίζοντάς του ότι δεν έπρεπε να ξεχάσει το ανυπέρβλητο χρέος που ο ίδιος είχε κάνει σκοπό της ζωής του. Δεν το είχε ξεχάσει ούτε θα το ξεχνούσε ποτέ, ωστόσο ο έρωτάς του για την όμορφη Αναΐτ και οι στιγμές που την είχε κρατήσει στην αγκαλιά του κι είχε ακούσει από τα χείλη της ότι κι εκείνη ήταν ερωτευμένη μαζί του τον είχαν κάνει να αισθανθεί ένα ευεργετικό ξαλάφρωμα στην ψυχή, κάτι πρωτόγνωρο εδώ και πάνω από τρία χρόνια. Αλλά τώρα, καθώς στεκόταν πίσω από το παράθυρο, μια άγρια βουή ανέβαινε μέσα στην απεραντοσύνη του πνεύματός του, σαν ξαφνικά να ερχόταν από μακριά, σαν να ανασταινόταν από τα βάθη της θέλησής του, σαν να ήταν ανακατεμένη με αίμα, και μια φρικτή εικόνα ζωντάνευε στη σκέψη του. Κι έβλεπε το αποκεφαλισμένο πτώμα της μητέρας του να τον κοιτάζει φοβερό, με κρύα κι άδεια μάτια, και να του λέει πως δεν είχε δικαίωμα να ξεχάσει. Κι εκείνο το βλέμμα της του ξέσκιζε μ' αγκάθια την καρδιά, αλλά την ίδια ώρα γιγάντωνε κι ατσάλωνε τη θέλησή του για εκδίκηση. Ο δρόμος που ακολουθούσε ήταν προσωπική του επιλογή, αλλά δεν του είχε περάσει ποτέ από τον νου ότι σ' ένα σημείο του θα συναντούσε τον έρωτα στο πρόσωπο μιας κοπέλας που κι εκείνη τον αγαπούσε και ερχόταν κοντά του με ανοιχτή αγκαλιά. Ωστόσο, ο ίδιος ήταν αποφασισμένος να μην επιτρέψει στον έρωτά του να σταθεί εμπόδιο στην εκπλήρωση του χρέους του. Ακόμα κι ο ουρανός φαινόταν να τον κοιτάζει με επιείκεια κάθε φορά που έστρεφε καταπάνω το βλέμμα, κάνοντάς τον να ανασαίνει με ανακούφιση...

Μια μεγάλη νυχτοπεταλούδα μπήκε κάποια στιγμή από το παράθυρο κι άρχισε να τριγυρνά μέσα στο δωμάτιο, αναζητώντας διέξοδο. Χαμήλωσε κι άρχισε να φτερουγίζει γύρω του και κατόπιν χάθηκε ξαφνικά.

Ο Σογομών έχωσε τα δάχτυλα στα μαλλιά του, ενώ μια κάθετη

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

ρυτίδα εμφανιζόταν ανάμεσα στα φρύδια του. Ήξερε ότι η Αναΐτ είχε ήδη αρχίσει να πλάθει όνειρα. Πώς θα αντιδρούσε, λοιπόν, ακούγοντάς τον να λέει ότι θα έφευγε σύντομα, χωρίς να είναι βέβαιος πότε θα γύριζε ξανά κοντά της; Έσφιξε τις γροθιές του με φόβο. Πόσο απέραντο χάος θα κουβαλούσε μέσα της από τη στιγμή που θα τον αποχωριζόταν χωρίς να ξέρει αν θα έβγαινε ζωντανός από την περιπέτεια στην οποία έμπαινε με τη θέλησή του; Ότι υπήρχε το ενδεχόμενο να χάσει τη ζωή του ήταν κάτι που το ήξερε πολύ καλά και ο ίδιος και το είχε αποδεχτεί. Αλλά, όταν έπαιρνε τη μεγάλη απόφαση, δεν ήταν ερωτευμένος με την όμορφη Αναΐτ, ούτε γνώριζε την ύπαρξή της. Τώρα όμως η κοπέλα είχε γίνει το φως και η χαρά της ζωής του και τα μάτια της τον κοίταζαν πάντα με εμπιστοσύνη. Μήπως θα έπρεπε...

Κατατρομαγμένος, ο Σογομών αισθάνθηκε ότι η θέλησή του για εκδίκηση πήγαινε να τον εγκαταλείψει. Αλλά την ίδια στιγμή τού φάνηκε ότι, ανάμεσα στα δέντρα του κήπου και σαν μέσα από ομίχλη, είδε να εμφανίζεται η μορφή της μητέρας του, όπως τη θυμόταν από τα μικράτα του. Είχε την εντύπωση ότι ήταν άυλη, ωστόσο κινούνταν προς το μέρος του σαν να αιωρούνταν στην ομίχλη και, πλησιάζοντας, τον κοίταζε με μάτια άδεια και απλανή, που κάποια στιγμή πέταξαν φλόγες οργής.

Ο Σογομών, κατάχλομος, έκανε δυο τρία βήματα, ξεμακραίνοντας από το παράθυρο. Το φάντασμα της μητέρας του ήταν τώρα πιο ευδιάκριτο, καθώς βάδιζε χωρίς να πατάει στο χώμα εναντίον του. Για μια στιγμή τού φάνηκε άσαρκο, μόνο που οι φλόγες οργής από τα μάτια του ήταν πιο δυνατές, απειλώντας να τον κάψουν.

Ο εφιάλτης βάρυνε τη συνείδηση του Σογομών κι ο τρόμος γιγαντώθηκε μέσα του. Σαν τον τρελό τρόμο που πιάνει το ζώο όταν το πλησιάζει ένα σαρκοβόρο και καταλαβαίνει πως δεν μπορεί να του ξεφύγει...

Ύστερα του φάνηκε ότι άκουσε τη φωνή της. Καθαρά, ολοκάθαρα, την άκουσε να του λέει πως δεν μπορούσε να ξεχάσει το χρέος του.

Είχε κλείσει ασυναίσθητα τα μάτια, κι όταν τα άνοιξε ξανά,

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

στον κήπο δεν υπήρχε ίχνος από ομίχλη. Όλα ήταν πεντακάθαρα. Μόνο κάποια πνοή του ανέμου αναρρίπιζε τα κλωνάρια των δέντρων. Στον ουρανό λαμπύριζαν χιλιάδες αστέρια.

Έπεσε στο κρεβάτι, αλλά, πριν περάσει πολλή ώρα, η σκέψη του γύρισε πίσω, στα δεκαπέντε του χρόνια, τότε που τον μάγευε το νανούρισμα του βιολιού κι εκείνος πήγαινε προς τη ζωή με πόθους υπεροπτικούς. Είχε ήδη φουντώσει στην ψυχή του μια μεγάλη φιλοδοξία: ήθελε οπωσδήποτε να σκαρφαλώσει τον τραχύ γκρεμό της ζωής με κάθε τρόπο, με τα χέρια, με τα πόδια, ακόμα και με τα δόντια, μέχρι να του φανεί πως έφτασε σ' έναν τόπο ευχάριστο και μαγευτικό, έχοντας όλη τη ζωή μπροστά του. Πίστευε ότι θα τα κατάφερνε, επειδή δεν του έλειπε τίποτα: ούτε η εμφάνιση ούτε οι ευγενικοί τρόποι, ούτε η θέληση η ψυχρή και ήρεμη που πρέπει να έχεις για να πετύχεις στη ζωή, ούτε το θάρρος να σπάσει τους δεσμούς που θα μπορούσαν να του φέρουν εμπόδια στον ελεύθερο δρόμο του. Δεν του έλειπε ούτε η αλύγιστη συνείδηση, που, μπροστά στη λάμψη του σκοπού, διώχνει κάθε δισταγμό, αλλά αυτό το τελευταίο ο Σογομών δεν το θεωρούσε μειονέκτημα.

* * *

Καθυστέρησε πολύ να ξυπνήσει, επειδή είχε αργήσει να τον ξαναπάρει ο ύπνος μετά τον χθεσινοβραδινό εφιάλτη. Η Αναΐτ ήταν στον κήπο και στο αντίκρισμά του χαμογέλασε. Κρατούσε ένα μπουκέτο κόκκινα τριαντάφυλλα κι εκείνος νόμισε πως η καρδιά του τραγούδαγε το τραγούδι μιας χαρούμενης ζωής, την πραγμάτωση όλων του των πόθων και των ελπίδων.

Κοιτάχτηκαν για λίγες στιγμές αμήχανοι, σαν να μην ήξεραν τι να πουν.

«Καλημέρα, Αναΐτ, αγάπη μου», είπε τελικά ο Σογομών, αφού πρώτα βεβαιώθηκε ότι δε θα τον άκουγε η μητέρα της. Ο κύριος Τατιγκιάν δε φαινόταν πουθενά.

«Καλημέρα...» είπε η κοπέλα και του 'στειλε ένα αδιόρατο χαμόγελο, που φάνηκε στην άκρη του στόματος.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

«Είσαι πιο όμορφη κι από τα τριαντάφυλλα που κρατάς», είπε ο Σογομών, παλεύοντας με την επιθυμία να τη σφίξει στην αγκαλιά του και να φιλήσει τα κόκκινα σαν τα τριαντάφυλλα χείλη της, που παρέμεναν μισάνοιχτα καθώς τον κοίταζε. Κατάλαβε ότι το ίδιο θα 'θελε κι εκείνη. Το αισθάνθηκε από τη βεβαιότητα που προκάλεσε μέσα του το βλέμμα της και σκέφτηκε πως εκείνη η στιγμή μπορούσε και να είναι η πιο ευχάριστη της μέχρι τότε ζωής του.

Η Αναΐτ σκέφτηκε ότι τα λόγια του πιο πολύ έμοιαζαν με χάδι, γιατί ο τόνος της φωνής του ήταν ολόθερμος και ξεχείλιζε από τρυφερότητα.

«Σε ευχαριστώ...» είπε απλά, ρίχνοντας ξανά ένα βλέμμα προς τη μεριά της μάνας της. Ήταν πλημμυρισμένη από ευτυχία, αλλά κι από μια ταραχή ασυνήθιστη.

Με βιαστικές ματιές, τον παρατηρούσε όπως δεν τον είχε ξανακοιτάξει πριν από το πρώτο τους φιλί.

Το γυναικείο της ένστικτο της έλεγε ότι ήταν ένας εξαιρετικός άνθρωπος. Θα τον αναγνώριζε με την πρώτη ματιά ανάμεσα σε χίλιους, ακόμα κι αν είχε να τον δει χρόνια ολόκληρα. Οι γραμμές του προσώπου του ήταν ακριβείς και σίγουρες –αν μπορούσε να τις χαρακτηρίσει έτσι, επειδή δεν έβρισκε πιο κατάλληλες λέξεις– και πολύ αγνές. Μα το στόμα του ήταν σκληρό όταν δε γελούσε και γεμάτο γλύκα όταν χαμογελούσε. Τα μαύρα μάτια του είχε δει τις προηγούμενες μέρες ότι φορές γίνονταν σκοτεινά και τα βλέφαρα έδιναν στην ομορφιά του κάποια ατέλεια ευχάριστη, κάτι από μια ζωή δοκιμασμένη σκληρά, που φαινόταν να λάμπει από ατέλειωτες αναπάλσεις.

Όλα αυτά τα πρόσεξε, τα σκέφτηκε και τα 'νιωσε μέσα σε λίγες στιγμές. Με το δεξί χέρι κρατούσε τα τριαντάφυλλα κι είχε ακουμπισμένο το αριστερό στο πρόσωπο, στο ύψος των ματιών, σαν να κυνήγαγε μια σκέψη.

Πριν από λίγο καιρό δεν τον γνώριζε. Ούτε υποψιαζόταν καν ότι υπήρχε. Αλλά τώρα τον αγαπούσε με τέτοια μέθη και τέτοια εγκατάλειψη, που είχε αποφασίσει να ανοίξει τα διαφανή πέπλα της ψυχής της και να αφήσει εκείνη την καθαρή πηγή που

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

είχε μέσα της να τρέξει με την ορμή που έχει ο έρωτας όταν έρθει για πρώτη φορά...

* * *

Το επόμενο πρωί τού σέρβιρε το πρωινό όλο δροσιά και χάρη κι εκείνος είχε την αίσθηση ότι η κοπέλα μύριζε όπως η άνοιξη μέσα στους κήπους.

Το απόγευμα βγήκαν να περπατήσουν στο κοντινό δάσος. Για αρκετή ώρα βάδιζαν πλάι πλάι κι ήταν τόσο κοντά, τόσο μόνοι, με την αρωματισμένη ατμόσφαιρα γύρω τους να τους φέρνει ίλιγγο. Εκεί στο δάσος όλα τα χόρτα ανάδιναν ευωδιές. Ανάμεσα στα φυλλώματα, τα πουλιά κελαηδούσαν.

«Τραγουδάνε...» είπε η Αναΐτ, με το βλέμμα στις πυκνές φυλλωσιές. «Και γεννήθηκαν μόνο για να τραγουδάνε...»

Ο Σογομών γύρισε και την κοίταξε και συλλογίστηκε ότι δεν την είχε ξαναδεί έτσι. Κάτι μεγάλο συνέβαινε στην ψυχή της και κατάλαβε ότι στο μυαλό της έρχονταν αδιάκοπα τα λόγια που ο ίδιος είχε πει το προηγούμενο βράδυ για το ταξίδι του...

«Μ' αρέσει να είμαι μαζί σου πιο πολύ από καθετί άλλο...» είπε ο Σογομών και έπιασε το χέρι της, πλέκοντας τα δάχτυλα με τα δικά της.

Πάνωθέ τους ανέβαινε η αναπνοή της φύσης, σαν να ήταν άνοιξη.

«Θα φύγεις όμως...» είπε η Αναΐτ και το παράπονο ήταν ευδιάκριτο στο ηχόχρωμα της φωνής της.

Ανάμεσά τους υπήρχε ένας ακατανίκητος φόβος. Ακόμα και τρία χρόνια μετά τη γενοκτονία. Ένας φόβος που είχε ριζώσει στην ύπαρξή τους, ένας φόβος που τους τράβαγε κοντά και τους χώριζε ταυτόχρονα. Ήθελαν απεγνωσμένα να απαλλαγούν από αυτόν, να τον κατανικήσουν. Αλλά δεν μπορούσαν. Ο φόβος είχε ριζώσει για τα καλά μέσα τους, κυκλοφορούσε με το αίμα τους, ωστόσο τα χρόνια της φρίκης ήταν τόσο κοντινά, σαν να 'ταν χθες. Λαχταρούσαν να αποκτήσουν τη βεβαιότητα ότι οι μέρες που θα 'ρχονταν θα ήταν καλύτερες και χωρίς φόβο, μα δεν μπορούσαν

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

να σκεφτούν το πώς θα γινόταν αυτό. Ήταν σαν να διψούσαν, σαν να είχαν δεθεί κοντά στην ίδια πηγή με τέτοιον τρόπο που το στόμα τους να είναι ένα δάχτυλο μακριά από το νερό, να αισθάνονται τη δροσιά του, χωρίς όμως να τα καταφέρνουν να βρέξουν τα χείλη τους. Ανάμεσα στην πηγή και στα χείλη τους υπήρχε μια απόσταση που δεν τους άφηνε να ξεδιψάσουν. Ανάμεσα στις μέρες της φρίκης και του τρόμου που βίωσε η φυλή τους πριν από τρία χρόνια και στις τωρινές μέρες, η απόσταση φάνταζε μικρότερη κι από το ένα δάχτυλο που χώριζε τα χείλη τους από την πηγή...

«Ναι! Θα φύγω! Έχω ένα χρέος να ξεπληρώσω! Θα γυρίσω όμως και τότε δε θα χωρίσουμε ποτέ!»

«Πότε;»

«Δεν ξέρω. Όταν ξεπληρώσω το χρέος μου, θα γυρίσω. Και τότε δε θα ξαναφύγω από κοντά σου». Έμεινε για λίγο σιωπηλός. Έπειτα την κοίταξε βαθιά στα μάτια. «Ελπίζω να μην κουραστείς να με περιμένεις».

«Δε θα κουραστώ. Όσο και να χρειαστεί να περιμένω. Και θα προσεύχομαι να γυρίσεις γερός».

Σφίχτηκε πάνω του, κάνοντάς τον να αισθανθεί όλη την ύπαρξή της, έκρυψε το βρεγμένο από δάκρυα πρόσωπό της στον ώμο του και του είπε ανατριχιάζοντας σύγκορμη: «Πάρε με μαζί σου!»

Εκείνος τινάχτηκε.

«Μαζί μου;»

«Ναι, μαζί σου! Όπου θέλεις! Όπου πας! Αρκεί να είμαι μαζί σου!»

Τα χέρια της είχαν σφιχτεί στον λαιμό του σαν αλυσίδες. Κι έτσι κοντά ο ένας στον άλλο, κοίταξαν για μια στιγμή την ευτυχία που περνούσε στο απραγματοποίητο όνειρό τους.

Εκείνος την έφερε μπροστά του και βύθισε τα μάτια στα δικά της. Είδε κατάπληκτος ότι η κοπέλα το εννοούσε αυτό που είχε ξεστομίσει. Να φύγουν μακριά, να χαθούν ανάμεσα σε ξένους, να χαρούν την ευτυχία τους. Για μια στιγμή πήγε να κλονιστεί κι ο ίδιος. Αλλά μόνο για μια στιγμή. Τα κατάφερε γρήγορα να επιβληθεί στον εαυτό του και, σηκώνοντας τα χέρια, ακούμπησε τις παλάμες στα μάγουλά της.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Το χλομό πρόσωπό του είχε μιαν απελπισμένη έκφραση. Τα δάχτυλά του ψηλαφούσαν τα μάγουλά της, χαϊδεύοντάς τα. Εκείνη αισθανόταν ένα είδος λιποθυμίας να διατρέχει τις φλέβες της, μιας λιποθυμίας σαν θάνατο, που περνάει αργά στην ψυχή, προξενώντας μεγάλο πόνο.

Με φωνή τρυφερή αλλά αποφασιστική, φωνή που είχε κάτι το απόκοσμο, είπε κοιτάζοντάς τη βαθιά στα μάτια: «Θα το 'θελα όσο τίποτα στον κόσμο, αγάπη μου, να σε έπαιρνα μαζί μου. Αλλά είναι το μόνο που δε γίνεται. Ζήτησέ μου ό,τι άλλο θέλεις».

Τι θα μπορούσε να του ζητήσει;

Μέσα της είχε γεννηθεί μια δύναμη χωρίς όρια. Η δύναμη της επιθυμίας να μην τον αποχωριστεί. Στη συγκλονισμένη παρθενική της καρδιά η αίσθηση του αποχωρισμού δεν αντεχόταν.

«Πάρε με στην αγκαλιά σου! Πάρε με και σφίξε με, πιο δυνατά!»

Κοντά του ένιωθε προστατευμένη, κι όταν χωνόταν στην αγκαλιά του, όλοι οι φόβοι κι όλες οι αγωνίες δεν ήταν γι' αυτή παρά σκιές, που εύκολα μπορούσε να τις διώξει...

Εκείνος την έσφιξε στην αγκαλιά του κι ένιωσε το άρωμα του σώματός της, πιο γλυκό από αυτό που είχε στο στόμα σαν τη φιλούσε. Τόσο δυνατό, σαν μέσα στις πτυχές του σώματός της να υπήρχαν τριαντάφυλλα...

Γεύτηκε τη γλύκα των χειλιών της, χάιδεψε τους στρογγυλούς ώμους της, αισθάνθηκε πάνω του τη συστροφή της ύπαρξής της κοντά στη δικιά του, άκουσε στον λαιμό της τον αναστεναγμό που έβγαινε, την άκουσε να κλαίει, να μεθάει από τα φιλιά και τα χάδια του. Έπειτα την είδε να χλομιάζει, μ' εκείνη την ωχρότητα που πλησιάζει στον θάνατο, και να λάμπει ολόκληρη, πανέμορφη μέσα στον έρωτα, μ' εκείνη την απόλυτη εγκατάλειψη της ερωτευμένης κοπέλας που παραδίνεται.

Ο Σογομών ένιωθε ευτυχισμένος απέραντα. Τον μάγευε μ' όλη της τη χάρη, μ' όλη της τη γυναικεία ύπαρξη, με μια γλυκιά αίσθηση όπως το άρωμα από έναν κάλυκα, με το αγκάλιασμα και με τη ζεστή φωνή της.

Ακούμπησε τρυφερά τις παλάμες στα μάγουλά της και της

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

ανασήκωσε το πρόσωπο. Κοιτάχτηκαν. Μέσα στα μάτια τους περνούσε το θαύμα κι έλαμπε το φως μιας απέραντης ευτυχίας.

Απόμεινε ακίνητος για αρκετές στιγμές, κοιτάζοντας το πρόσωπό της. Μέσα στη φλόγα του απογευματινού ήλιου, η μορφή της φωτιζόταν όπως οι κάλυκες των κατακόκκινων ρόδων. Το βελουδένιο της βλέμμα έλαμπε και οι σκιές του σώματός της φαίνονταν πιο σκοτεινές. Μέσα στην αντηλιά άφηνε τα βλέφαρά της να μισοκλείνουν, μεθυσμένα από το φως της ημέρας.

Έσκυψε και τη φίλησε.

«Σ' αγαπώ», είπε και την αγκάλιασε σφιχτά σκυμμένος πάνω της, ρουφώντας με το στόμα του την αναπνοή της.

Η Αναΐτ σφίχτηκε πάνω του ρίχνοντας προς τα πίσω το κεφάλι με τα μάτια κλειστά, ευτυχισμένη. Μέσα σε μια φρικίαση από φως έτρεχε ο παλμός των ερωτευμένων ψυχών τους.

«Φίλησέ με...» πρόφερε, σαν να ήθελε να δείξει τη χαρά που μέθαγε τις αισθήσεις της.

Τη φίλησε στα ζεστά χείλη, λαίμαργα σαν να ρουφούσε το μέλι από μια κερήθρα. Κι εκείνη πέρναγε τα δάχτυλα στα μαλλιά του, του ξεσκέπαζε το μέτωπο και τα χτένιζε αργά αργά μ' ένα παρατεταμένο χάδι...

«Νιώθω ευτυχισμένη... Θέλω να πω πράγματα που δε λέγονται... Θέλω να τραγουδήσω από ευτυχία...» είπε κι έστρεψε τα μάτια της ολόγυρα, στην αντηλιά, και της φαινόταν πως μέσα της υπήρχε όλη η λάμψη που έβλεπε γύρω.

Ο Σογομών την κοίταξε βαθιά μέσα στα μάτια.

«Θα είσαι δική μου για πάντα;» ρώτησε, σφίγγοντάς την τόσο δυνατά μέσα στα μπράτσα του που την πόνεσε.

«Για πάντα... Όσο ζω... Θα είμαι δική σου και δε θα κουραστώ να σε περιμένω, αν αυτό είναι που σε κάνει να φοβάσαι...» του είπε, παρατηρώντας ότι στο πρόσωπό του είχε απλωθεί πάλι αυτή η έκφραση του μαρτυρίου και του πόνου που το παραμόρφωνε.

Είχε μιλήσει δυνατά, με ασυνήθιστη θέρμη. Κι ο καθαρός αγέρας πήρε τη φωνή της και τη σκόρπισε ανάμεσα στη μυρωδιά του βουνού και μέσα στ' άφθονα λουλούδια του λιβαδιού πιο πέρα.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Ο Σογομών έστρεψε το βλέμμα καταπάνω. Κατά τον ουρανό.

Το γαλάζιο και το χρυσόξανθο χρώμα ξεθώριαζαν, καθώς η μαύρη αυλαία της νύχτας άρχισε να σηκώνεται σιγά σιγά. Πίσω από το βουνό ανέβαινε ένα μισοφέγγαρο ολόασπρο μέσα στον ουρανό, που ακόμα ήταν γεμάτος γλυκόφως.

«Ώρα να επιστρέψουμε», είπε, πιάνοντάς την από το χέρι.

Η πόρτα του κήπου ήταν ανοιχτή. Τα νυχτερινά ζουζούνια πετούσαν γύρω από τα φώτα...

* * *

Την παραμονή της αναχώρησής του, ο Σογομών αρραβωνιάστηκε με την Αναΐτ, ανταλλάσσοντας μαζί της όρκους αιώνιας αγάπης.

Αργότερα, όταν το ζεύγος Τετιγκιάν αποσύρθηκε, αφήνοντάς τους μόνους, η Αναΐτ, λίγο μεθυσμένη από τα άστρα, από την ησυχία κι από τον έρωτα, του άπλωσε τα χέρια και τον κάλεσε να καθίσει πλάι της στον καναπέ, κάτω από τον εξώστη. Η ζέστη ήταν ασυνήθιστη για μήνα Νοέμβριο.

«Έλα, κάθισε κοντά μου. Κάθισε πλάι μου και κράτησέ με στην αγκαλιά σου».

Η ελαφριά πνοή της νύχτας πέρασε ανάμεσα στα μαλλιά της. Στο πρόσωπό της έπεφτε το φως του φεγγαριού και των αστεριών.

«Σογομών...» άρχισε να λέει χαμηλόφωνα, σαν σε όνειρο. Και υπήρχε κάτι σαν μέθη στην αμφιβολία των τρόπων της και στο ηχόχρωμα της φωνής της. «Σφίξε με στην αγκαλιά σου, αγάπη μου...»

Ο Σογομών άνοιξε τα χέρια σφίγγοντάς την πάνω του. Η θέρμη του σώματός της πλημμύρισε τις φλέβες του. Είχε σκύψει κοντά στο πρόσωπό της κι εκείνη τον χάιδευε στο δικό του πρόσωπο και στα μαλλιά...

Κι άρχισε να μιλάει σιγά σιγά, ανατριχιάζοντας σύγκορμη.

«Νιώθω την ανάγκη να είμαι κοντά σου όλη τούτη τη νύχτα... την τελευταία... Βλέπεις τι όμορφη που είναι; Νιώθεις την ευωδιά των γιασεμιών που σκορπίζεται στον αέρα; Εγώ τη νιώθω, σαν να είναι η πρώτη φορά... Τούτη τη νύχτα νιώθω τον εαυτό

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

μου ναρκωμένο, σαν να μη θέλω να ξεφύγω από αυτή τη νάρκωση... Και θέλω να μείνουμε εδώ... σ' αυτή τη θέση, όλη τη νύχτα, να σου μιλάω, να σε χαϊδεύω, κι όχι να μείνω μόνη...»

Μιλώντας, έχωνε τα δάχτυλά της στα πυκνά του μαλλιά, ανακατεύοντάς τα και τακτοποιώντας τα ξανά, σαν να τα χτένιζε.

«Φίλησέ με, αγάπη μου. Άσε με να πιω από τα χείλη σου και πιες την αναπνοή μου από τα δικά μου».

Φιλήθηκαν με τρυφερότητα ανάμεικτη με πάθος. Έπειτα εκείνη ακούμπησε το κεφάλι στον ώμο του, κουρνιάζοντας πάνω του.

«Θέλω να κλάψω, αλλά βαθιά μέσα στην καρδιά μου είναι κάτι που δε μ' αφήνει. Σ' αγαπώ και δε θα μπορέσω να κοιμηθώ, γιατί δε θέλω να φύγω από την αγκαλιά σου... Θέλω να με πάρεις μαζί σου αλλά ξέρω ότι δε γίνεται... Γι' αυτό παρακαλώ να μην τελειώσει τούτη η νύχτα...»

Τα λόγια της, κοντά στο αυτί του, ηχούσαν σαν γλυκιά μουσική, τον νάρκωναν, τύλιγαν τις αισθήσεις του και την άκουγε με κλειστά τα μάτια. Το σώμα του ανατρίχιαζε. Μέσα του απλωνόταν ένας ατέλειωτος ερωτικός πόθος, κάτω από το χάδι εκείνης της φωνής.

«Φίλησέ με, αγάπη μου... Άκου... δεν ακούγεται ψίθυρος... και κανείς δε μας βλέπει...»

Τη φίλησε με πάθος στα χείλη, στον λαιμό και ξανά στο στόμα. Κι άξαφνα εκείνη άφησε ένα βογκητό, ξέσπασε σε κλάμα κι απόμεινε μια στιγμή χωρίς ψυχή.

Η νύχτα προχωρούσε, σπέρνοντας μέσα στο κοίλωμα του απείρου μια λάμψη πιο μεγάλη από τ' άστρα.

Άπλωσε το χέρι και τη χάιδεψε για μία φορά ακόμα. Τα μαλλιά της, ανακατεμένα, τα βαστούσε μόνο μία χτένα και, απαλά και φουσκωμένα, σκέπαζαν τον λαιμό της.

Όλα τριγύρω φαίνονταν γεμάτα από την ευωδιά της νύχτας. Όλα όσα τους ένωναν χάνονταν σαν καπνός στον ίλιγγο εκείνης της ώρας... Η νυχτερινή δροσιά τούς τύλιγε σαν θηλιά καθώς ήταν σφιχταγκαλιασμένοι κι ενωμένοι χέρια με χέρια και στόμα με στόμα...

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Άξαφνα, ένας πόνος βαρύς σαν μολύβι πλημμύρισε τις φλέβες της και διαπέρασε τη ζωή της. Αποσπάστηκε από πάνω του και τον κοίταξε με απερίγραπτη ένταση.

«Πάρε με μαζί σου!» ξαναείπε.

Η φωνή της, ο πόνος στο ηχόχρωμά της και το παράπονο στα μάτια της πήγαν για μια στιγμή να κάμψουν τις αντιστάσεις του σαν είδε ότι ήταν έτοιμη να λιποθυμήσει. Αλλά μόνο για μια στιγμή.

Αμέσως όμως είδε μέσα σ' εκείνη τη σχεδόν λιπόθυμη μορφή της να αναδύεται το πρόσωπο της μητέρας του και να τον κοιτάζει με άγριο βλέμμα, είδε τα ισχνά χαρακτηριστικά της να παραμορφώνονται και τα δίχως αίμα χείλη της έτοιμα να τον καταραστούν...

Φοβισμένος –αυτός που δεν είχε φοβηθεί ποτέ– κατάλαβε πως δεν υπήρχε δύναμη ικανή να τον αποτρέψει από το να κυνηγήσει τον εχθρό του, που δε βρισκόταν μόνο μέσα στη συνείδησή του, αλλά τον έζωνε από παντού.

Χαμήλωσε τα μάτια και κοίταξε την Αναΐτ, που είχε κουρνιάσει στην αγκαλιά του ακίνητη και φοβισμένη. Αισθάνθηκε να πλημμυρίζεται από τρυφερότητα. Ήξερε ότι μακριά της θα πονούσε. Σε κάθε γυναίκα θα ξανάβλεπε τη μορφή της και σε κάθε φωνή θα ξανάκουγε τη δική της φωνή. Όλοι οι δρόμοι που είχε να ακολουθήσει, όσο μακρινοί και να ήταν, θα τον έφερναν κάθε βράδυ κοντά της με τη σκέψη του, με τις αισθήσεις του και με τη δύναμη της ψυχής του. Σκέφτηκε πως όλα αυτά είχαν κάτι το σχεδόν υπερφυσικό. Η εκδίκηση, εδώ και πολύ καιρό, είχε γίνει ο σκοπός της ζωής του. Το τέρας έπρεπε να βρει τον θάνατο από το δικό του χέρι. Μόνο τότε θα ησύχαζε και μόνο τότε θα ξαλάφρωνε η ψυχή του από τη θλίψη που τη βάραινε και δε θα υπήρχε τίποτα ικανό να τον σταματήσει από αυτή τη λυτρωτική πράξη. Για ένα ήταν βέβαιος: ο χρόνος, που συχνά ησυχάζει και επουλώνει τα ανθρώπινα πάθη, πιο πολύ δυνάμωνε τη δική του απόφαση για απόδοση δικαιοσύνης.

Μόνο για μιαν απειροελάχιστη στιγμή πήγε να λυγίσει, κάτω από το ικετευτικό βλέμμα της Αναΐτ. Ο πειρασμός να μην απο-

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

μακρυνθεί από κοντά της ήταν σκορπισμένος πάνω της σαν το άρωμα πάνω στα λουλούδια. Αλλά εκείνος αποδέχτηκε γρήγορα ότι, φορές σαν κι αυτή, είναι απαγορευμένες οι επιθυμίες που συγκλονίζουν τις αισθήσεις. Ήλπιζε, ευχόταν και πίστευε ότι θα το αποδεχόταν και η Αναΐτ, όσο κι αν την πονούσε.

Γύρισε και την κοίταξε. Παρέμενε κουρνιασμένη στην αγκαλιά του. Έπειτα σήκωσε τα μάτια πάνω του κι εκείνος είδε στα ωχρά της χείλη ένα παρήγορο χαμόγελο...

* * *

Την άλλη μέρα η Αναΐτ τον συνόδευσε στην Οδησσό, όπου ο Σογομών δεσμεύτηκε ότι θα ξαναγύριζε κοντά της όταν θα ήταν σε κατάσταση να δώσει στη ζωή τους το νόημα που της άξιζε. Εκείνη του υποσχέθηκε ότι δε θα κουραζόταν να τον περιμένει.

Έτσι χωρίστηκαν.

Έπειτα από διατυπώσεις που διήρκεσαν περισσότερο από ένα μήνα για να έχει το δικαίωμα επιστροφής, ο Σογομών επιβιβάστηκε σ' ένα πλοίο στις 15 Δεκεμβρίου 1918 με προορισμό τον Βόσπορο, μέσω του ρουμανικού λιμανιού της Κωνστάντζας.

© Γιώργος Πολυράκης, 2018/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Ερζιντζάν, Αρμενία. Άνοιξη 1915.

Ο Κεβόρκ και η Νεβάρτ, βυθισμένοι στην άγνοια και την υπεραισιοδοξία των νιάτων και του έρωτά τους, πλάθουν όνειρα. Άξαφνα, τα μαύρα πουλιά του μίσους και οι άνεμοι του πολέμου θα οδηγήσουν τη Νεβάρτ στην ελεύθερη Θεσσαλονίκη και τον Κεβόρκ στην έρημο της Συρίας, όπου θα βιώσει τη φρίκη της γενοκτονίας του λαού του· ωστόσο θα καταφέρει να επιβιώσει και να φτάσει στον Πειραιά. Καιρό μετά, οι δύο νέοι θα επιστρέψουν στο Ερζιντζάν με διαφορά δύο μηνών ο ένας από τον άλλο, αναζητώντας μάταια τον μεγάλο έρωτά τους, πριν αφήσουν οριστικά πίσω τους την πόλη όπου γεννήθηκαν και μεγάλωσαν.

Τριάντα έξι χρόνια αργότερα, ένα χρυσό μενταγιόν, με ένα μεγάλο ρουμπίνι σε σχήμα καρδιάς στο κέντρο, θα τους ξαναφέρει κοντά, κάνοντάς τους να μυρίσουν το άρωμα μιας ευτυχίας χαμένης για πάντα.

Μια αληθινή ιστορία, σαν χιλιάδες άλλες από εκείνη την εποχή, συνυφασμένη με την πορεία ενός αδάμαστου χριστιανικού λαού, που δε λύγισε στις δυσκολίες.

ISBN: 978-618-01-2616-7
9 786180 126167
ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21446

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΕΣΕΙΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΠΑΝΤΑ Σ' ΕΠΑΦΗ